

Løsningsforslag øving 6

Oppgave 1

Vi setter inntil videre at $\tau = 0 \Rightarrow e^{-\tau s} \equiv 1$.

a) Finn først $h_0(s)$ gitt ved

$$h_0(s) = \frac{K_p(1 - T_1 s)(1 + T_i s)}{T_i s \left(1 + 2\zeta \left(\frac{s}{\omega_0} \right) + \left(\frac{s}{\omega_0} \right)^2 \right)} \quad (1)$$

Vi starter med amplitudeforløpet. Siden vi har $q = 1$ rene integrasjoner kan vi beregne $\omega_{c,as} = K^{1/q} = \frac{K_p}{T_i} = 0.2$. Vi vet nå at det går en asymptote med helning $(-q) = (-1)$, som krysser 0-dB linjen i $\omega_{c,as}$. Generelt kan denne linje knekke opp eller ned før den når 0-dB, men i dette tilfellet sammenfaller $\omega_{c,as}$ med første knekkpunkt som er $\frac{1}{T_i} = 0.2$.

Videre amplitudeforløp finnes ved å endre helningen til asymptoten i hvert knekkpunkt. Vi har i dette tilfellet 3 knekkpunkt gitt av ledd i transferfunksjonen. Knekkpunktene skisseres kronologisk etter knekkfrekvensene i tabellen under. Skissering av asymptotene for $|h_0(j\omega)|$ er vist i figur 4.

Ledd	Type	Knekkfrekvens	Helning
$(1 - T_1 s)$	Nullpunkt	$\frac{1}{T_1} = 5$	p=1
$(1 + T_i s)$	Nullpunkt	$\frac{1}{T_i} = 0.2$	p=1
$\left(1 + 2\zeta \left(\frac{s}{\omega_0} \right) + \left(\frac{s}{\omega_0} \right)^2 \right)$	Resonansledd	$\omega_0 = 2$	p=-2

Videre for faseforløpet, har vi at $q = 1$ rene integrasjoner i transferfunksjonen gir en start-fase på $(-q)90^\circ$. Videre forløp kan bestemmes ut fra følgende tabell. Asymptotene for $\angle h_0(j\omega)$ er vist i figur 5

Ledd	Type	Knekkfrekvens	Fasebidrag
$(1 - T_1 s)$	Nullpunkt i h.h.p.	$\frac{1}{T_1} = 5$	-90°
$(1 + T_i s)$	Nullpunkt	$\frac{1}{T_i} = 0.2$	90°
$\left(1 + 2\zeta \left(\frac{s}{\omega_0} \right) + \left(\frac{s}{\omega_0} \right)^2 \right)$	Resonansledd	$\omega_0 = 2$	-180°

b) Vi har følgende approksimasjoner:

$$\begin{aligned} |N(j\omega)| \text{ (dB)} &\approx -|h_0(j\omega)| \text{ (dB)} && \text{når } |h_0(j\omega)| \text{ (dB)} \gg 0 \\ |N(j\omega)| \text{ (dB)} &\approx 0 \text{ (dB)} && \text{når } |h_0(j\omega)| \text{ (dB)} \ll 0 \\ |M(j\omega)| \text{ (dB)} &\approx 0 \text{ (dB)} && \text{når } |h_0(j\omega)| \text{ (dB)} \gg 0 \\ |M(j\omega)| \text{ (dB)} &\approx |h_0(j\omega)| \text{ (dB)} && \text{når } |h_0(j\omega)| \text{ (dB)} \ll 0 \end{aligned}$$

Asymptotisk forløp for $|N(j\omega)|$ og $|M(j\omega)|$ er vist i figur 6.

c) Vi overfører $h_0(j\omega)$ til Nichols-diagram og bruker denne kurva til tegning av $N(j\omega)$. Se boka side 237 og utover. Kurvene er vist i figur 7.

d) Vi tegner først tidsforsinkelsen. Vi har at $\angle e^{-j\omega\tau} = -\omega\tau$ [rad]. Deretter legger vi denne til fasen til $h_0(j\omega)$. Merk at forløpet for amplituden blir uforandret, dvs. $|h_0(s)e^{-\tau s}| = |h_0(s)|$. Se figur 7.

Vi ser videre av figur 7 at

$$\tau = 0 : |N(j\omega)|_{\max} \approx 7,0 \text{ dB}$$

$$\tau = 0.1 : |N(j\omega)|_{\max} \approx 9.9 \text{ dB}$$

Resonnanstoppen betyr at systemets følsomhet for forstyrrelser i området rundt kryssfrekvensen øker. Ofte inngår $|N(j\omega)|_{\max}$ i spesifikasjonene for et system, fordi resonnanstoppen er et uttrykk for systemets stabilitetsmargin.

Hvis τ økes ytterligere, så mye at $|N(j\omega)|_{\max} = \infty$, blir systemet ustabilt. Tidsforsinkelsen vil da bidra med for mye negativ fasedreining.

Oppgave 2

a) Av figur 2 i oppgaveteksten får vi følgende uttrykk:

$$\begin{aligned}y(s) &= \frac{h_r(s)h_u(s)}{1+h_r(s)h_u(s)}r(s) + \frac{h_v(s)}{1+h_r(s)h_u(s)}v(s) \\u(s) &= h_r(s)e(s) = \frac{h_r(s)}{1+h_r(s)h_u(s)}r(s) - \frac{h_r(s)h_v(s)}{1+h_r(s)h_u(s)}v(s)\end{aligned}$$

som videre gir oss transferfunksjonene (avhengigheten av s sløyfes for enkelhets skyld):

$$\begin{aligned}\text{i)} \quad \frac{u}{r} &= \frac{h_r}{1+h_r h_u} = h_r \frac{1}{1+h_0} = h_r N \\ \text{ii)} \quad \frac{u}{v} &= -\frac{h_r h_v}{1+h_r h_u} = -h_r h_v \frac{1}{1+h_0} = -h_r h_v N\end{aligned}$$

b) Denne oppgaven kan løses på (minst) to måter. Den mest iøynefallende er å flytte summasjonspunktet for v mot høyre og kompensere for transferfunksjoner vi ”hopper over” til vi ender opp med h_v . Men siden $\frac{y}{u}(s)$ er gitt, så er det i dette tilfellet enklere å flytte v mot venstre inntil v sammenfaller med u slik at vi kan benytte $\frac{y}{u}(s)$ i uttrykket. Vi viser begge metodene:

Mot venstre: Ved å flytte v til venstre for blokk K_T , må v multipliseres med $\frac{1}{K_T}$. Ved å flytte videre til venstre (forbi det første summasjonspunktet), må v i tillegg multipliseres med $L_a s + R_a$ (som er det inverse av transferfunksjonen bestående av blokkene $L_a s$ og R_a). Summasjonspunktet for v er nå flyttet til samme punkt som for u . Vi kan derfor flytte summasjonspunktet for v helt ut til y ved å multiplisere med $\frac{y}{u}(s)$. Den totale operasjonen resulterer i:

$$\begin{aligned}h_v(s) &= \frac{1}{K_T} \cdot (L_a s + R_a) \cdot \frac{y}{u}(s) \\ &= \frac{\frac{L_a s + R_a}{K_v K_T}}{s \left(1 + \frac{J R_a}{K_v K_T} s + \frac{J L_a}{K_v K_T} s^2\right)}\end{aligned}$$

Mot høyre: Ved å flytte v til høyre for blokk $\frac{1}{J_s}$, må v multipliseres med $\frac{1}{J_s}$. Flytter vi v videre til høyre for tilbakekoblingen, så må vi også korrigere for dette. Korreksjonen består her av transferfunksjonen fra v til punktet like før integratoren for y . La oss kalle dette punktet for $x (= s y(s))$. Vi kan da skrive:

$$\begin{aligned}x &= \frac{v}{J_s} + \frac{1}{J_s} \cdot \frac{K_T}{L_a s + R_a} \cdot (-K_v) x \\ x \left(1 + \frac{K_T K_v}{J_s (L_a s + R_a)}\right) &= \frac{v}{J_s} \\ x = \frac{\frac{1}{J_s} J_s (R_a + L_a s)}{J_s (L_a s + R_a) + K_T K_v} &= \frac{R_a + L_a s}{J_s (L_a s + R_a) + K_T K_v} v\end{aligned}$$

Siden $y = \frac{1}{s}x$, før vi:

$$\begin{aligned}h_v(s) &= \frac{L_a s + R_a}{J_s^2 (L_a s + R_a) + K_T K_v s}, \text{ som kan omformes til:} \\ h_v(s) &= \frac{\frac{L_a s + R_a}{K_v K_T}}{s \left(1 + \frac{J R_a}{K_v K_T} s + \frac{J L_a}{K_v K_T} s^2\right)}\end{aligned}$$

Vi ser at vi som forventet får samme svar med de to metodene.

Oppgave 3

Gitt karakteristisk polynom

$$a_2 s^2 + a_1 s + a_0, \quad (2)$$

Røttene til polynomet (2) er gitt av

$$a_2 s^2 + a_1 s + a_0 = a_2(s - \lambda_1)(s - \lambda_2) = a_2(s^2 - (\lambda_1 + \lambda_2)s + \lambda_1 \lambda_2) = 0 \quad (3)$$

Sammelikning av koeffisientene gir

$$-a_2(\lambda_1 + \lambda_2) = a_1 \quad (4)$$

$$a_2 \lambda_1 \lambda_2 = a_0 \quad (5)$$

Tilfelle 1: Reelle røtter

Dersom a_2, a_1 og a_0 har samme fortegn, så må λ_1 og λ_2 ha samme fortegn fra betingelsen (5). Dersom koeffisientene er positive, så må $\lambda_1 + \lambda_2 < 0$ og dermed begge negative pga kravet om samme fortegn. Dersom alle koeffisientene i (2) er negative så blir $|a_2|(\lambda_1 + \lambda_2) = -|a_1|$, og på tilsvarende måte må $\lambda_1, \lambda_2 < 0$.

Tilfelle 2: Komplekskonjugerte røtter

Benytter generelle egenverdier $\lambda_{1,2} = c \pm jd$. Produktet av egenverdiene blir da $\lambda_1 \lambda_2 = c^2 + d^2$. Likning (5) vil derfor være oppfylt uavhengig av fortegnet på c . Summen av egenverdiene blir $\lambda_1 + \lambda_2 = 2c$. Dermed blir likning (4) $-a_2 2c = a_1$, som gir at c må ha negativt fortegn. Dermed er $\text{Re}(\lambda_{1,2}) < 0$.

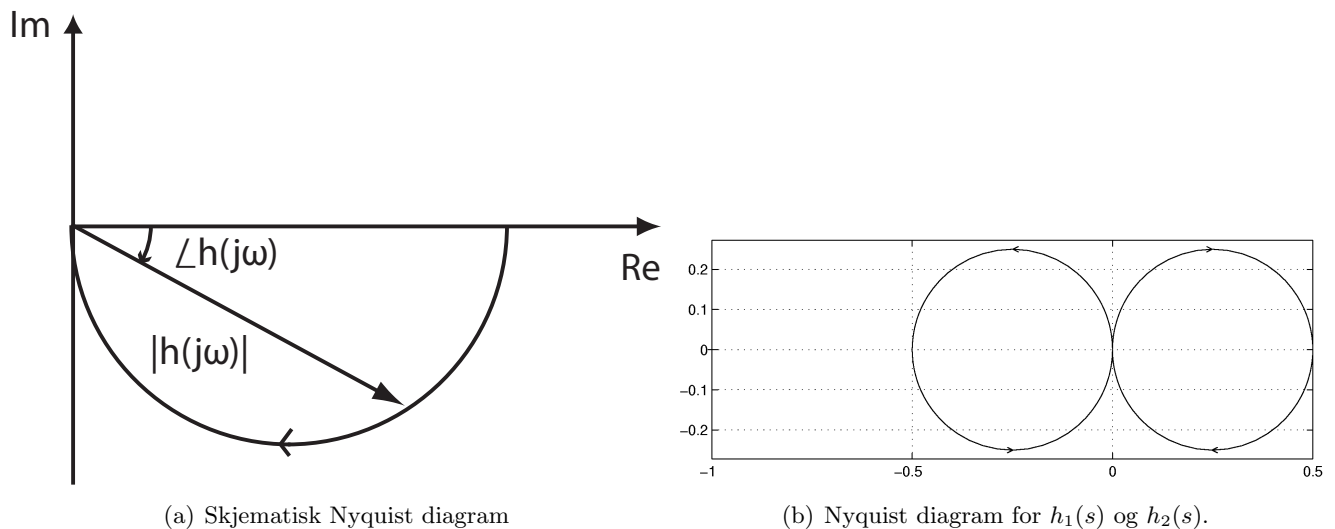
Det viser at systemet med karakteristisk polynom (2) vil være asymptotisk stabilt dersom koeffisientene a_2, a_1 og a_0 har samme fortegn.

Oppgave 4

Denne oppgaven løses ved først å forstå hvordan kurvene endrer seg med forskjellige K_p og deretter benytte den grafiske tolkningen av Nyquists stabilitetskriterium. Figur 1(a) viser Nyquist kurven for $h_{10}(j\omega) = \frac{K_p}{a+j\omega}$ for positive frekvenser. Husk at amplituden til denne transferfunksjonen (i lineær skala) kan skrives

$$|h_{10}(j\omega)| = 10^{(\log |K_p| - \log |a+j\omega|)} = \frac{10^{\log |K_p|}}{10^{\log |a+j\omega|}}. \quad (6)$$

Det er dermed enkelt å se at ved å øke $|K_p|$ så øker vi lengden på vektoren $|h_{10}(j\omega)|$, og også radiusen på sirkelen i figur 3 i oppgaveteksten.

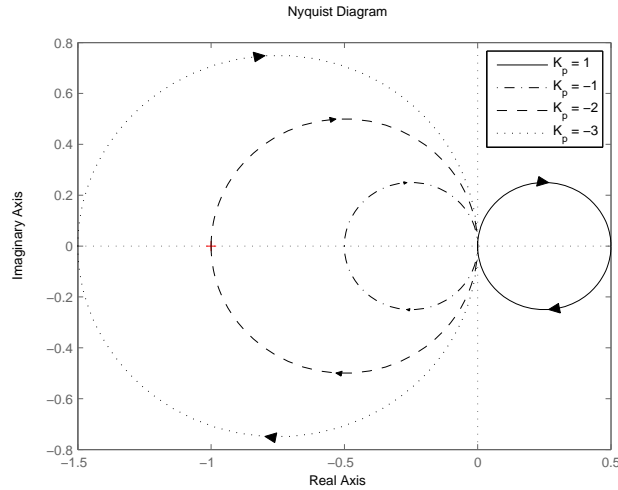
Figur 1: Nyquist diagrammer oppgave 4

i) Den høyre sirkelen i figur 1(b) er det åpent stabile systemet $h_1(j\omega)$. For at systemet skal forbli stabilt når det lukkes, må punktet $(-1,0)$ ligge utenfor stedkurven til $h_1(j\omega)$. Uansett verdi av K_p , så vil

$$h_{10}(j\omega) = \frac{K_p}{j\omega + 2} \rightarrow 0 \quad \text{når} \quad \omega \rightarrow \infty \quad (7)$$

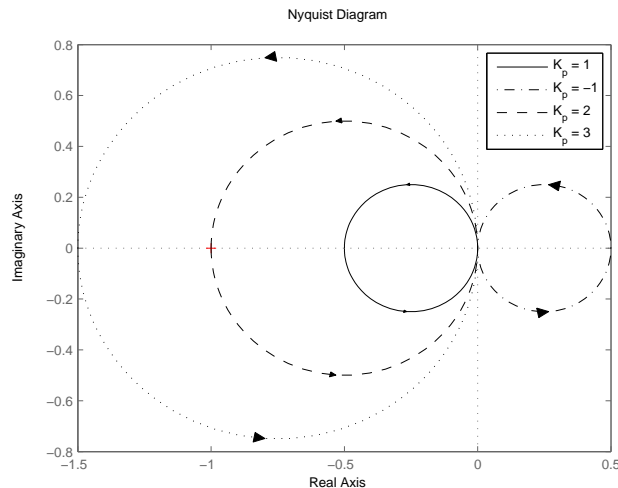
Figur 2 viser stedkurven for forskjellig verdier av K_p . Av figuren kan det sees at systemet med $h_1(s)$ som transferfunksjon forblir stabilt når sløyfen lukkes og systemet reguleres med en proporsjonalregulator dersom $K_p > -2$. For verdier av $K_p \leq -2$ vil stedkurven omslutte $(-1,0)$ og det lukkede system blir ustabilt. Den kritiske verdien av K_p kan i dette tilfellet også finnes ved å løse for stasjonært tilfelle:

$$h_{10}(0) = \frac{K_p}{2} > -1 \quad \Rightarrow \quad K_p > -2. \quad (8)$$

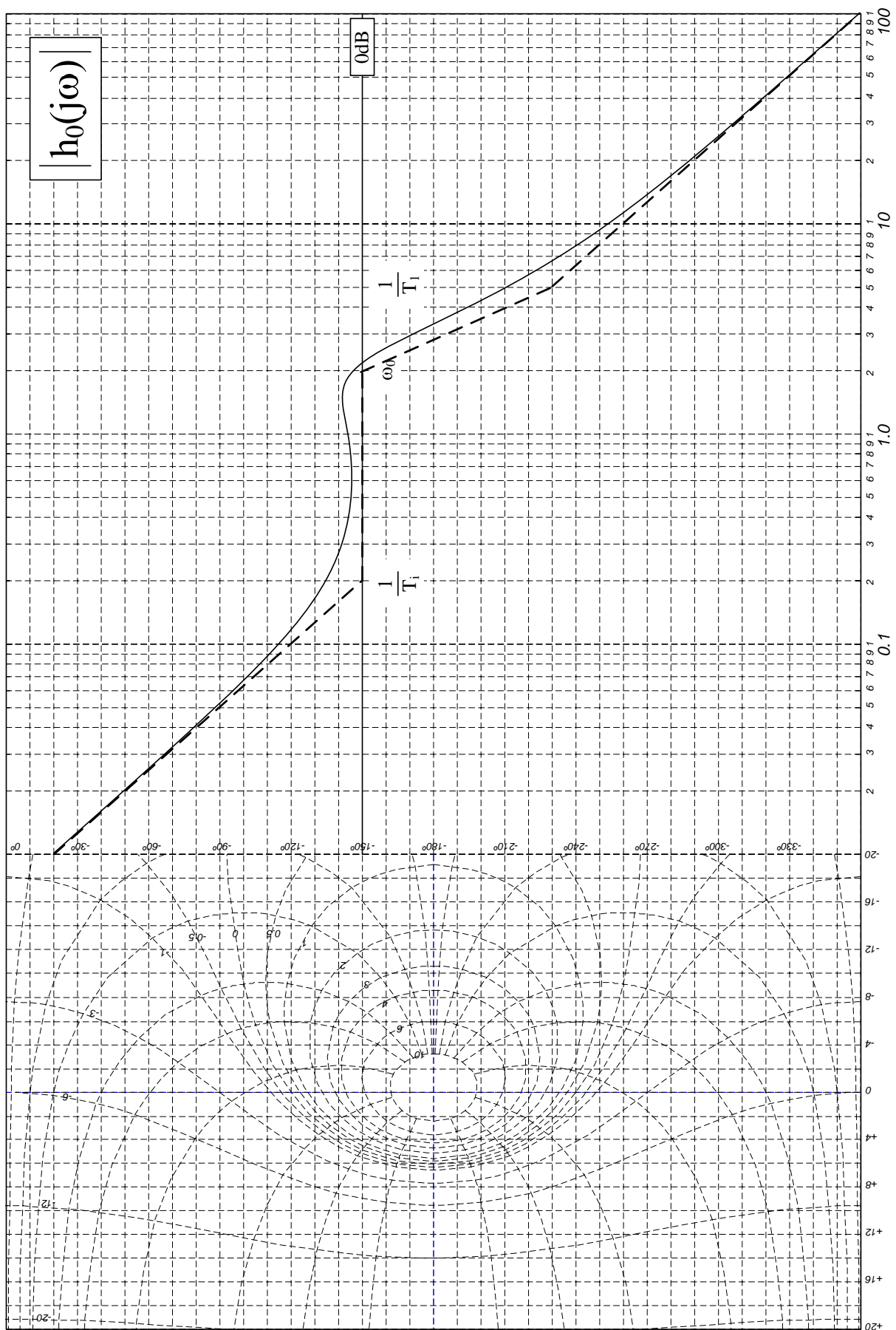
Figur 2: Nyquist diagram for $\frac{K_p}{j\omega + 2}$ for forskjellige verdier av K_p .

ii) For $h_{20}(j\omega) = \frac{K_p}{j\omega - 2}$ er situasjonen motsatt. Dette systemet er åpent ustabilt, med $N_p = 1$ poler i høyre halvplan. Da må sirkelen for $h_{20}(j\omega)$ omslutte punktet $(-1,0)$ en gang når ω går fra $-\infty$ til $+\infty$. Dette tilsvarer at vinkelbidraget $\Delta\angle(1 + h_{20}(s)) = 2\pi$ når ω går fra $-\infty$ til $+\infty$. Den polare stedkurvene for $h_{20}(j\omega)$ for forskjellig verdier av K_p er vist i figur 3. Tilsvarende analyse som for h_1 gir at $K_p > 2$ for at det åpne ustabile systemet $h_2(s)$ skal bli stabilt når sløyfen lukkes.

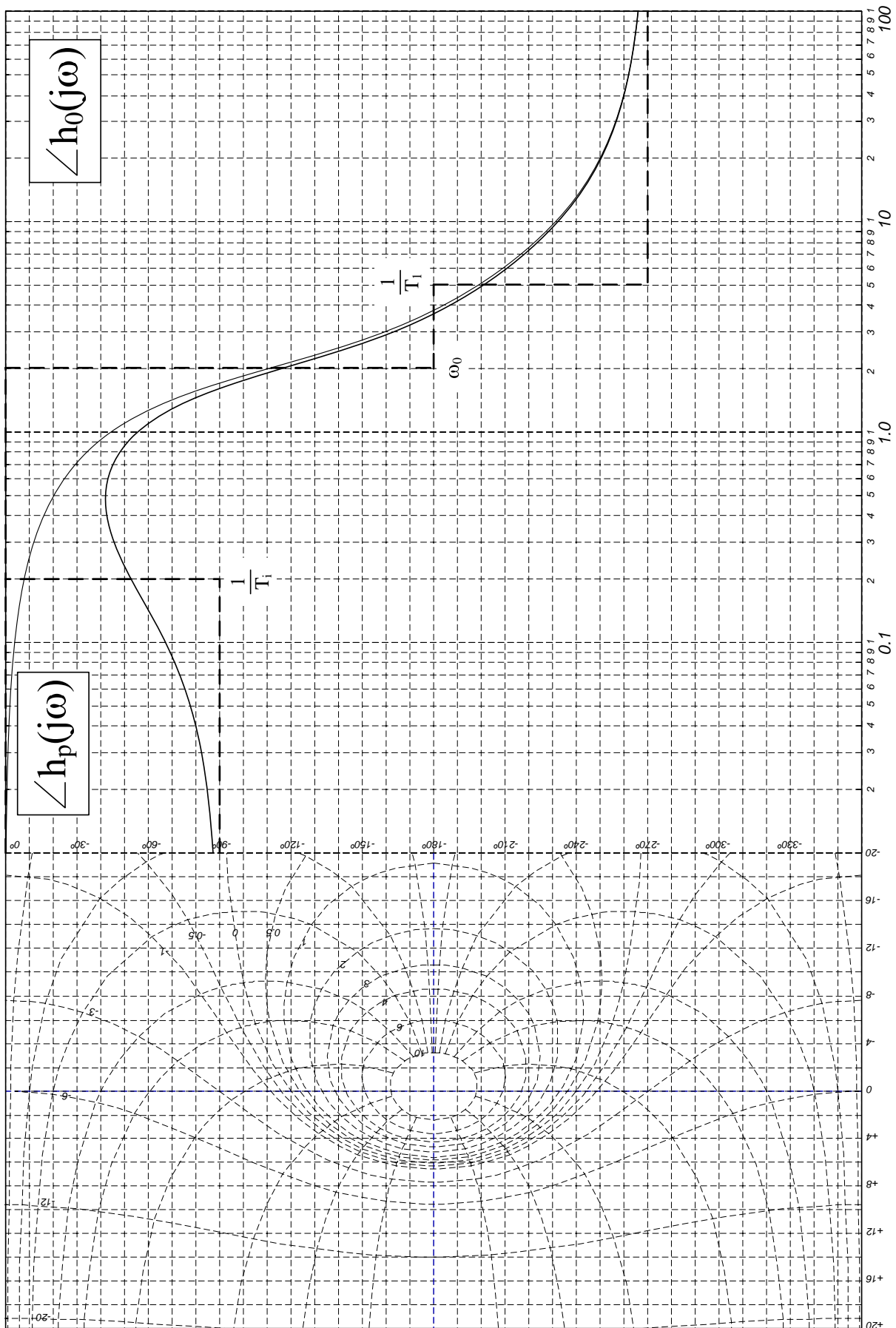

Figur 3: Nyquist diagram for $\frac{K_p}{j\omega - 2}$ for forskjellige verdier av K_p .

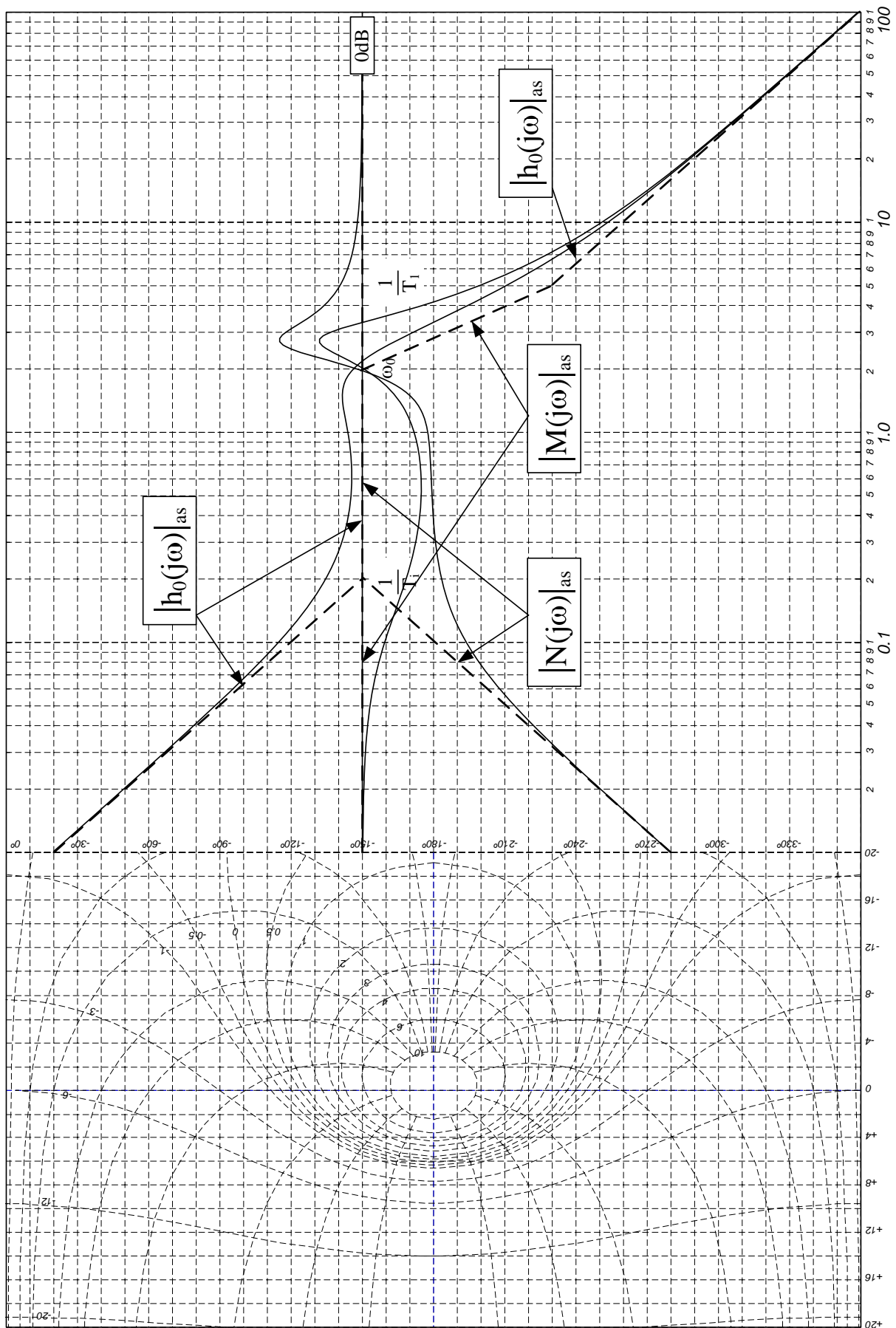
Nyquist diagramet i figur 2 og 3 for forskjellige verdier av forsterkningen K_p kan finnes i MATLAB med kommandoen `nyquist(tf([kp],[1 a]))` i kommandovinduet. Prøv med forskjellige verdier av `kp` og `a ± 2` og observer hva som skjer med den polare stedkurven.

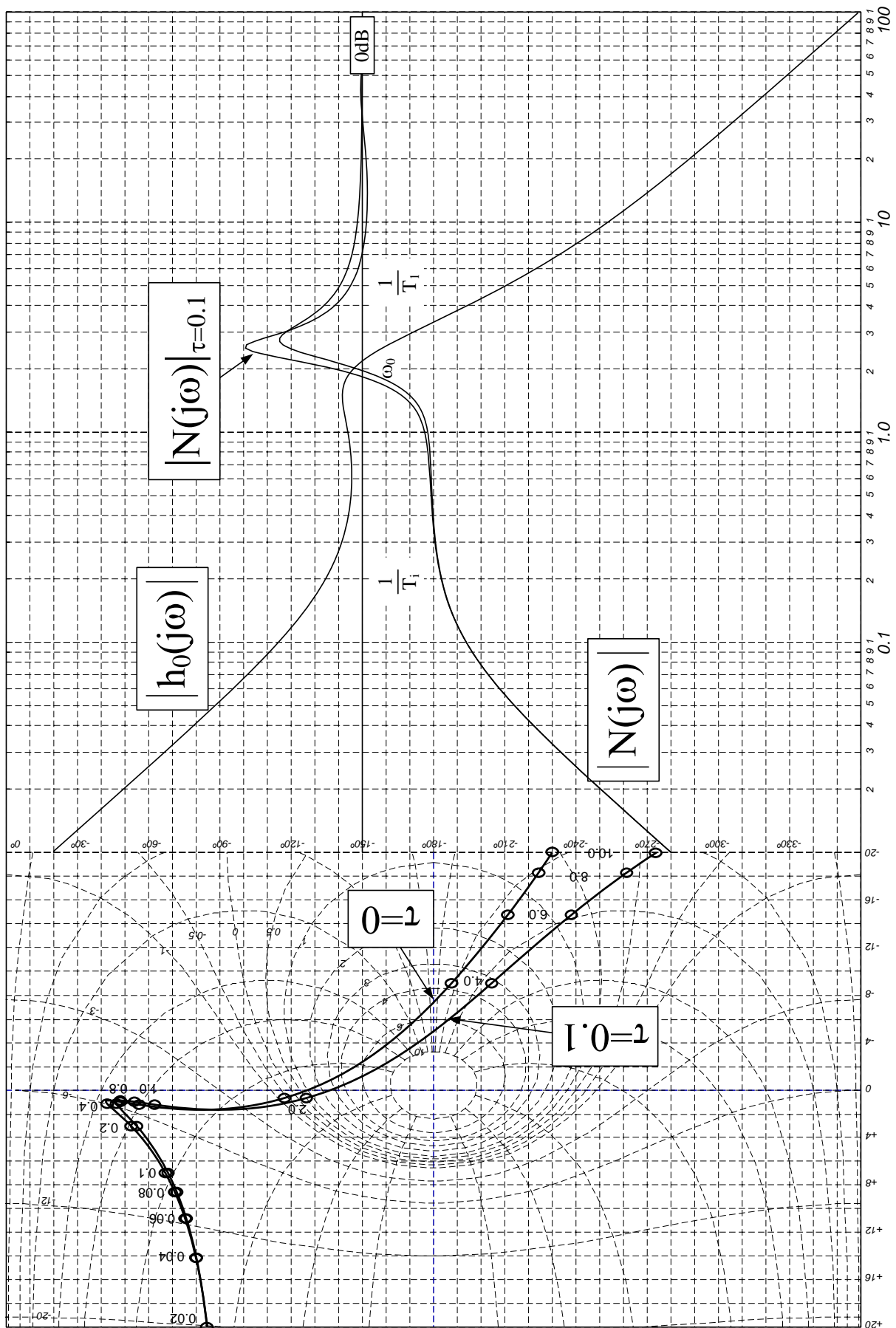
Figur 4: Asymptotisk og eksakt amplitudeforløp $|h_0(j\omega)|$ for oppgave 1(a)

Figur 5: Asymptotisk og eksakt faseforløp for $h_0(j\omega)$ i oppgave 1(a). Faseforløpet til $h_p(j\omega)$ er også tegnet inn.

Figur 6: Asymptotisk og eksakt amplitudeforløp for $|N(j\omega)|$ og $|M(j\omega)|$ i oppgave 1(b). Asymptotisk og eksakt forløp for $|h_0(j\omega)|$ er også tegnet inn for sammenlikning.

Figur 7: Asymptotisk og eksakt faseforløp for $|N(j\omega)|$ og $|M(j\omega)|$ i oppgave 1(c)-(d).